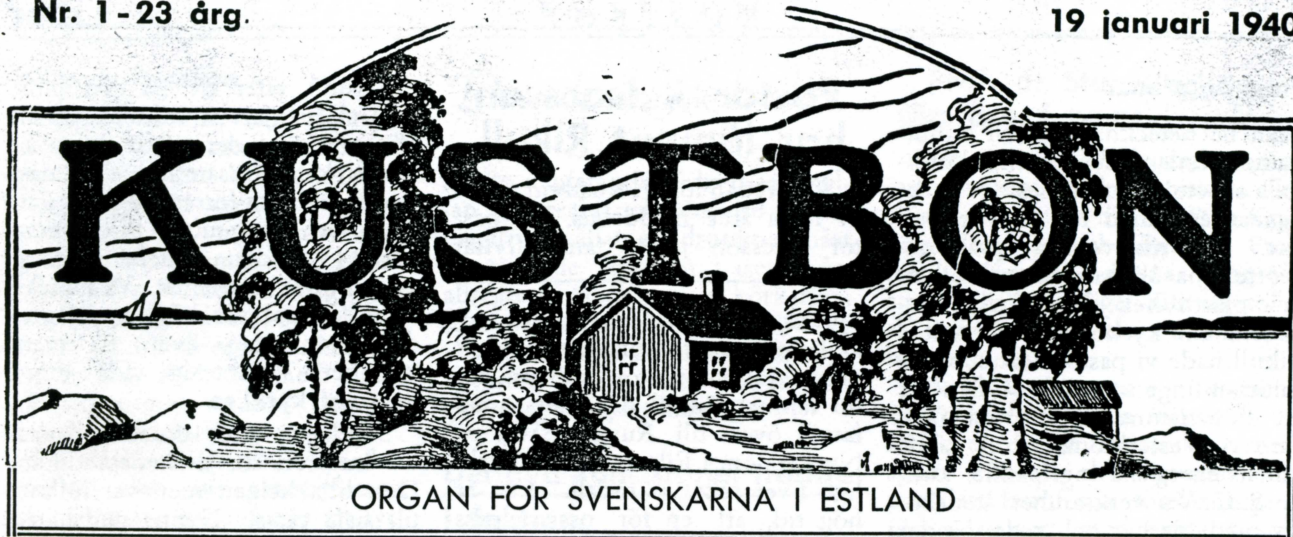

Från det kyrkliga livets horisont.

Det råder knappast något tvivel om, att kyrkolivet i svenskbygden haltat under den senaste tiden. Den som med öppna ögon följt med utvecklingen, har nog samt märkt att den största orsaken till detta haltande har berott på att prästernas antal torkat ihop. Vi behöver ju inte så värst många präster, våra församlingar äro ej så värst många, men ändå räcka ej prästerna till.

Men felet ligger ej enbart i prästernas ringa antal utan även i en i viss olämplig fördelning och placering av de förefintliga prästmännen. Vid tjänsternas besättande borde mera hänsyn tagas till det allmänna och det personliga borde få tråda i bakgrunden. Så kunde vi vid besättandet av prästtjänsten på Runö konstatera en viss inkonsekvens, då pastor J. Isacsson, huruvida han blev anmodad därtill eller självmant sökte tjänsten, det veta vi inte, lämnade sin församling för att tillträda tjänsten på Runö. Därmed vill undertecknad ingalunda hava sagt att, runöborna ej skulle vara värda en sådan präst som J. Isacsson, tvärtom, men saken med Runö lilla församling hade kanske kunnat ordnas på annat sätt. Vi förstå mycket väl vederbörandes goda vilja att ställa "kyrkan mitt i byn" genom att placera pastor Isacsson på Runö och pastor Rosenstein på Nuckö och i Rikull kapellförsamling. Men om man jämför dessa bägge präster med varandra, så tarvas det ej långa överläggningar för att besluta i denna sak. Pastor Isacsson var i högsta grad lämpad för Rikull kapellförsamling och där

hade hans verksamhet även kommit att bära den rikaste frukten, medan Runö däremot erbjuder för små möjligheter för en så verksam man.

Nu sitter pastor Isacsson på Runö, pastor Rosenstein behagade skudda stoftet av sina fötter och fara till Tyskland och följden blev att både Nuckö och Rikull kapellförsamling, som näst Vormsö är den största svenska församlingen, fullständigt saknar själaherde. Nu äro goda råd dyra.

För att rädda situationen borde pastor Isacsson kallas tillbaka till sin förra post, varifrån han skulle betjäna även Nuckö församling, tills frågan hinner ordnas på lämpligare sätt för Nuckö.

Runö, som naturligtvis ej heller bör åsidosättas, finge t. v. nöja sig med en ordentligt utbildad folkskollärare, som på samma gång även skulle förrätta de prästerliga sysslorna på ön. Man kan ju invända, att en folkskollärare ej är någon präst och följaktligen ej vore berättigad att utföra kyrkliga handlingar, och detta medges vara fallet beträffande brudvigsel och nattvard, övriga handlingar däremot äro ej av sådan art, att dessa ovillkorligen måste utföras av präst.

Undertecknad för sin del tror, att det ej vore alldeles omöjligt att finna en folkskollärare, som vore villig att åtaga sig detta uppdrag och som även vore hågad och ägde förutsättningar för en sådan kombinerad tjänstgöring.

Kunde frågan lösas på ovan angivet sätt, så skulle det säkert lända till bättnad för alla parterna. Beträffande förslaget angående Runö, så kan här ännu tilläggas,

att det ej är ovanligt att sådan utöar som Runö med små församlingar betjänas på i förslaget angivet sätt.

Effekten vore dubbel, ty däri-genom skulle även Runö folkskola erhålla större stadga och bättre kunna fylla sin maktpåliggande uppgift.

Lekman.

Från bygden.

Härmed ifrån min lilla vrå en blick tillbaka på det under året timade. Det är mänskligt att reflektera och syssla med vårt eget, trots allt det stora som händer något längre ifrån oss. Händelserna och det skedda framstå för oss i en klarare dager, först efter en tid. Vi glädjas över de gånger, vi utförde vår lilla handling för en allmän sak, osjälviskt, enkelt och ärligt. Vi värmas vid minnet av de gånger, när vi, fattiga och obemärkta, framvandrade vår ensamma stig emot föresatta mål. Värmen i hjärtat och målet voro skatter stora nog. Det är sådana minnen som äro ägnade att allttjämt utgöra oaser i vårt liv — även i en stormig tid som den nuvarande.

Det är härligt tryggas vid det reella och uppbyggande, det ständigt drömmande och danande livet. Vi glädjas över det godas och rättas framgångar, och känna besvikelse var gång självskheten, högmodet eller slöheten tycka sig vara bemyndigade att föra talan. Det är mot bakgrunden av sådana känslor och bevekelsegrunder jag ville rikta en blick tillbaka och framåt.

I vårt kulturella arbete ha flod och ebb växlat. Vägda har följt på vägberg. Det är otvivelaktigt så, att tiden för några få år till-

Från bygden...

baka får betecknas som en kulmination i estlandssvenskarnas kulturella arbete. Då utfördes det kyrkliga arbetet med full friskhet och fart. De rikssvenska prästerna skötte sina åligganden med allvar och plikttrohet. På Nuckö verkade t. ex. kyrkoherde Danell, i Rikull hade vi pastor Isacsson och friförsamlingens pastor Rydén för att blott nämna ett par orter. Tack vare M. Westerbloms och A. Lindquistss energiska ingripande, kunde S. O. V:s verksamhet åter skötas med klarhet och reda. Under P. Byströms insiktsfulla ledning stabiliserades folkhögskolans verksamhet på Birkas. Under Viktor Pöhls ledning organiserades och sammanhölls den svenska ungdomsföreningens verksamhet på Nuckö. Det svenska gymnasiet hade kommit till och hade en god ledning och goda lärarkrafter. Våra svenska ungdomars studieverksamhet i Tartu var i full gång. Som en självskriven ledare hade Alfred Skönberg kommit, organiserat och lett aiboundomen i dess första segrar på idrottsbanorna i Estland. Det här anförda må utgöra blott några glimtar ur verksamheten här och där, några antydningar om nådda resultat och om det, att det tack vare ömsesidiga ansträngningar hade gått betydligt framåt i Estlands svenskbygder på de religiösa, kulturella, nationella, ekonomiska, och sociala områden. Även vi ha således haft våra "goda år", när vi haft tillfällen att hösta in.

Nu har emellertid vågberg korsats av vågdal, och även vårt lilla samhälle har fått vidkännas krängningen. Ifrån Rikull ha en hel del ungdomar sökt och fått tjänsteställningar i Sverige, det kan icke döljas, att befolknings-siffran i Rikull därigenom har sjunkit. Fil. mag. Adolfsson, lärare vid det svenska gymnasiet i Haapsalu, har varit tvungen att resa över till Sverige. Vår sjöfart är lamslagen och segelskutorna ha hela hösten stått förankrade utanför kusten. Hårdast och kallast ha vindarna dock dragit fram över Nuckö. Birkas är icke mera för oss svenskar ett "Birkas" med samma innebörd: folkhögskolan har flyttat över till Vormsö. Strax efter kyrkoherde Danells förflyttning råkade den kyrkliga verksamheten här i förfall. De

Pastor J. Isacsson har lämnat Rikull.

Som redan förut i Kustbon nr. 34 av förra året meddelats, har pastor Isacsson jämte familj flyttat

kyrkliga åliggandena sköttes av ämbetets senare innehavare blott delvis. Även pastor Isacsson har nu lämnat Rikull och flyttat med familj över till Runö. Såväl på Nuckö som i Rikull har det kyrkliga livet råkat i förfall. Det är hög tid, att en för oss så pass viktig fråga äntligen bringas på tal. På folkskolans område har det under årets lopp förekommit ändringar. Fr. o. m. detta läsårs början har nämligen de svenska klasserna vid Passlepa folkskola stängts och eleverna, till antalet 7 flyttats över till Birkas folkskola. 8 elever (kl. I/II) ha dock varit hänvisade till estnisk skolorundervisning vid Passlepa skola. Skolstyrelsen har beviljat dem därstädes svensk modersmålsundervisning. Mänskligt sett har således svenskbygdens äldsta folkskola nu i år slutit till dörrarna för omkringliggande bygdens svenska barn. Mig veterligt har från svensk sida föga gjorts för att rädda de svenska klasserna undan en sådan kombination. Huruvida kombinationen verkar negativt eller positivt på svenskheten i Enby och Passlep, får framtiden utvisa. Skolans lärare och föreståndare Eduard Tui, vilken oavbrutet tjänstgjort på samma plats under snart 18 år, överflyttades som föreståndare till den 6-kl. estniska skolan i Sinalepa kommun. Vi sakna mycket vår vänsälla, tjänst-villiga kollega, vilken under många år undervisat i sin hembygds gamla skola. Ed. Tui är också ledamot av Sv. Lärarförbundets styrelse. Skolan i Klottorp har även fått utrymma sina lokaler och flytta in i ett närbeläget bönehus. A. Seffers har även i år fått taga tjänst i en estnisk skola.

Detta är axplock ifrån den "front", i vars omedelbara närhet vi ha att utföra vårt dagsverke. Vi gå över gränsen till ett nytt år med den förhoppningen, att snart fred måtte råda i stället för ofred och att även i vår lilla fredliga bygd måtte med kärleksfull hand bättras och läggas tillräta det, som tilläventyrs brustit eller råkat på sned. Alex. Samberg.

till Runö efter att ha tjänstgjort som själasörjare i Rikull kapellförsamling under närmare 4 år. Rikull kapellförsamling, den näst största svenska församlingen i Estland, har därigenom blivit utan herde. Vad detta innebär, veta vi av gammal erfarenhet. Vi ha icke blott förlorat vår högt uppskattade pastor, utan även en man, vars verk sträckt sig vida utom det rent kyrkliga.

Söndagen den 10 dec. höll pastor Isacsson sin avskedspredikan. Den lilla helgedomen var fullsatt till sista plats. Denna gudstjänst skall sent glömmas av den, som varit med. Djupt rörd, meddelade pastorn oss, att han efter ett par dagar skulle lämna Rikull. Det fanns knappast något öga, som ej fuktades. Vi kände oss i denna stund mera än någonsin övergivna och — bortglömda.

Pastor Isacsson var en sällsynt god predikant, den bästa vi haft här ute. Det låg värme och känsla i hans predikan, något som vi skattade mycket högt. Så kände han ju även sina församlingsbor mycket väl. Det finns knappast något hem, som han inte besökt. Än var det sjukbesök eller sjukvård, än barndop, församlingsangelägenheter och fattigvård, som kallade honom. Vägen syntes honom aldrig lång. Alltid hade han ett gott ord till alla. Hjälpssamheten, samvetsgrannheten och plikt-känslan voro grunddragen i hans arbete här.

Pastor Isacsson var en anlitad talare vid olika sammankomster, såsom fosterländska minneshögtider, skolavslutningar, morsdagar m. m. Ett av hans speciella skötebarn var söndagsskolverksamheten. Han verkade t. o. m. själv som söndagsskollärare under de sista månaderna. Dessutom var han jämte sin maka den ledande kraften inom syföreningen, vars uppgift varit att bereda de fattiga julglädje. Den lilla vackra pastor-bostaden, som uppförts med gemensamma krafter, skapades av honom och hans maka till ett verkligt litet svensk-hem. Man kan ej gå förbi där utan att minnas familjen Isacsson och känna saknad.

Pastor Isacsson var även mannen, som höll sig fjärran från det politiska livets stormar och alla tillfälliga inre tvister, vilket tyvärr icke kan sägas om alla, som verkat här ute. Kort och gott,

Pastor J. Isacsson...

pastor Isacsson har här i det tysta utfört ett verk, som är värt all aktning. Han har därigenom gjort Sverige och det svenska namnet heder mera än mången annan. Då han nu lämnat oss, känna vi saknaden större än någonsin, men hurudana öden vi ännu komma att gå tillmötes, hurudana vår väg än blir, skola vi med glädje och tacksamhet minnas den tid, då han verkade här.

Rikullfolkets tankar följa honom till den nya arbetsplatsen, och vi önska honom där all lycka och framgång.

C. B.—s.

Okända flygplan bombarderade svenskt territorium.

Från Stockholm meddelas officiellt: På söndagsförmiddagen flögo okända flygplan över svenskt territorium i närheten av svenskfinska gränsen samt även över skären mellan Luleå och Haparanda. På grund av den rådande snöstormen var det omöjligt att identifiera flygplanen. Ungefär 10 km sydväst om Luleå nedkastades några bomber, som slog ned på isen. Undersökning i saken har inletts.

**OKÄNT FLYGPLAN
fällde bomber på Hiiumaa.**

Bomberna anställde ej någon skada.

På fredagen den 12 ds uppenbarade sig en okänd flygmaskin över Hiiumaa på stor höjd och fällde ett 10-tal bomber i trakten av Leigri. Alla bomberna slog ned på stort avstånd från gårdarna och åstadkommo ej någon skada.

**Dammen över Haapsalu-
viken blir verklighet.**

På tisdagen besöktes Haapsalu av kommunikationsministeriets tekniska utskott under ledning av chefen för vägbyggnadsstyrelsen ing. R. Ambros för att rådgöra med stadsstyrelsen i Haapsalu och länsstyrelsen i Läänemaa angående arbetets genomförande. Landsvägsdammen kommer att utgå från Skotanäs till Uuemõis på andra sidan viken. Förberedande arbeten komma att utföras redan under innevarande vinter, såsom forsling av byggnadsmateriel schaktningsarbeten m.m. Ar-

Drunkningsolycka.

Enligt vad "Rahvaleht" erfarit skulle vägfärdande på havsisen mellan Haapsalu och Vormsö på tisdagen anträffat en drunknad häst jämte släde intrusen i isen. Av allt att döma har även körkarlen, som påstås ha varit den 62-åriga vormsöbonden Hans Byman, omkommit, ehuru hans lik antagligen ännu ej påträffats.

**Det nya konsistoriet trädde
i fuktion.**

Estniska kyrkans representantförsamling sammanträdde på tisdagen och stadfäste följande av biskopen föreslagna ledamöter till konsistoriet: pastor A. Kapp, pastor J. O. Lauri, pastor J. Uustal, pastor J. Liiv, pastor A. Täheväli och pastor A. Eilart. Till världsliga assessorer utsågos adv. E. Anderson, dir. W. Kargaja samt till vicepresident dir. Chr. Kaarna.

Grundstötning.

På senaste fredag grundstötte estniska ångaren "Kastor" vid svenska kusten i närheten av Österbrottens fyrskepp. Besättningen räddades. Fartyget blev vrak. S/S "Kastor" tillhörde rederiet Rang, Ottman & Co i Tallinn.

**Ångf. «ESTONIA»
har frigivits.**

Passagerarfartyget "Estonia", som tidigare upprätthöll regelbunden förbindelse på linjen Tallinn-Stockholm men av tyskarna kapades för ett par månader sedan, har nu frigivits och avgått till Stockholm från Stettin, där fartyget legat. "Estonia" väntas anlända hit i slutet av denna vecka. Därefter kommer den avbrutna förbindelsen igen att upptagas.

betet genomföres under loppet av tre år och kommer sammanlagt att kosta 500.000 kronor. Dammens sammanlagda längd är projekterad till 5,5 km, därav 3 km genom vattnet.

Tidigare hade man för avsikt att igenfylla viken bakom dammen, men nu har man uppgivit denna plan och projekterat tre öppningar i dammen, avsedda för vattnets cirkulation.

**Prof. dr Sten Karling
föreläser i svenskbygden.**

Den 20 och 21 december gästade professorn i konsthistoria vid Tartu universitet fil. dr. Sten Karling Haapsalu och Vormsö. Professorn föredrog denna gång på sitt kända värtaliga sätt en serie skioptikonbilder från "Stockholm förr och nu".

På båda platserna — i gymnasiet och Hullo nya folkskola — följde en talrik åhörarskara med spånt intresse den koncist och populärt framförda föreläsningen. Det vore värt med tätare besök i den vägen från den svenska akademiska kretsen i Tartu.

"Kustbon"

som år 1940 börjar sin tjugotredje årgång, utkommer 2 gånger i månaden. Svenska Odlingens Vänners styrelse fattade detta beslut på sitt sammanträde den 2 ds. Efter mogen överläggning och tagande i betraktande alla omständigheter, som inverka försvårande på "Kustbons" fortsatta utgivande 3—4 gånger i månader, ansåg styrelsen det vara ändamålsenligt att fortsätta verksamheten på detta sätt, tills en gång normala tider stunda.

"Kustbons" utgivare och redaktör be därför på det hjärtligaste få tacka läsekretsen för visat intresse under det gångna året och hoppas att samma förståelse måtte råda även under det påbörjade nya året. På samma sätt vilja vi även framföra vårt tack till alla dem, som genom sitt medarbete gjort tidningens innehåll rikare än det annars skulle ha varit. "Kustbons" spalter äro öppna för alla, som önska få sagt någonting positivt.

**Tyskarna bygga järnvägs-
vagnar å ryssarna.**

Från London meddelas, att Berlin godkänd ledarens för den tyska handelsdelegationen i Moskva projekt, vilken försäkrat, att han är i stånd att övervinna hindren för transport av ryska varor till Tyskland. De ryska järnvägarna erhålla nytt rullande material från Tyskland och spårbredder är under omläggning. Dessutom torde planer för dragande av nya vägar från Tykland till Ryssland vara under planerande.

Krigsläget.

I Finland. Under de tvenne första veckorna av det nya året har ej heller på landfronten i Finland något särskilt viktigt inträffat, om man undantar finnarnas seger över den ryska 44:de divisionen, som enligt uppgift helt och hållet upprivits. Annars har verksamheten i huvudsak bestått i spaningstjänst och beskjutning med artilleri, detta främst från ryssarnas sida. På några frontavsnitt har även smärre fäktningar utkämpats, vilka dock i främsta rummet ägt lokal betydelse. Enligt uppgift från finska högkvarteret skulle ryssarna energiskt befästa sina linjer på Karelska näset.

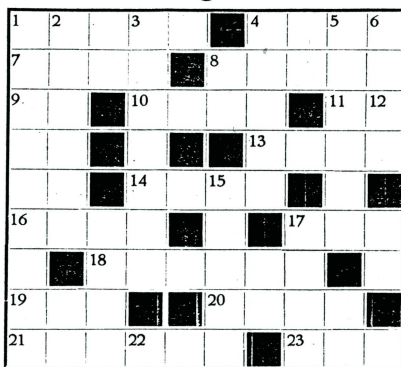
På grund av den relativt stränga kolden, som rätt under de tvenne senaste veckorna har verksamheten på sjöfronten av naturliga skäl ej kunnat pågå i någon större omfattning utan varit begränsad till mindre sammanstötningar mellan kustbatterier och flygvapen.

Däremot har det rätt livlig verksamhet i luften. Ryska stridsmaskiner ha dagligen hemsökt Finland med bombraider och enligt finska högkvarterets rapport siktade man härom dagen ej mindre än 400 ryska bombplan över finskt territorium, då förutom Helsingfors och några större järnvägsknutpunkter även en hel del mindre städer såsom Hangö, Ekenäs, Nystad, Vasa m. fl. blevo utsatta för håftiga angrepp.

Över huvudtaget uppges den stränga kolden hava utövat synnerligen stark inverkan på krigsoperationerna.

På västfronten. Angående läget på västfronten är ej mycket att säga, knappast är det heller nödvändigt att här citera den ständande rapporten, då den ju nu redan torde vara allmänt känd. Men denna traditionella rapport har ändå det goda med sig, att den säger oss, att man har kunnat spara människoliv. Naturligtvis äro vi långt ifrån så naiva att tro, att ingenting alls skulle hända och att mannarna skulle ligga på latsidan. Där försiggår utan tvivel en mycket intensivt verksamhet, trots att denna ej har lett eller kanske ej heller kan leda till något egentligt avgörande.

Korsordsgåta nr 1.

Vågrätt:

1. Frukt. 4. Gryn. 7. Creklands huvudstad. 8. Tangentgrepp. 9. Nelly Lind. 10. Hus på finska. 11. Träd. 13. Ryskt flicknamn. 14. Jordskikt. 16. Konservfabrik i Estland. 17. Verb. 18. Butik, där man köper t. ex. medicin. 19. Fisk. 20. Tidigt. 21. Stad i England (universitetsstad). 22. Del av en sats. 23. Snäll.

Lodrrätt:

1. Sjö i Afrika. 2. Berg i Afrika. 3. Vilddjur. 4. Bevara. 5. Bergart. 6. Plantera. 12. Ton i skalan. 15. Narrad. 19. Rovdjur.

Däremot pågår en strid på liv och död på haven. Blockadkriget blir intensivare för var dag som går. Detta är en fruktansvärdare art av krigföring än den vid fronten, där beväpnade styrkor äro uppställda mot varandra. Blockadkriget avser i främsta rummet att tvinga motståndaren "på knä" genom att avstänga honom från tillförsel av nödvändiga varor från utlandet. Denna art av krigföring riktar sig således ej enbart mot fronten utan även mot ett lands fredliga befolkning, mot kvinnor och barn. Tillvägagångssättet påminner oss livligt om jägarna, som i ökenartade trakter försöka avstänga vilddjuren från brunnar och källor för att sedan desto lättare bli i stånd att nedgöra dem.

Inför genomgripande sociala reformer.

Ett nytt steg på de sociala reformernas väg tog republikens regering vid måndagens plenum, då den på socialministerns förslag beslöt att till riksdagen inlämna lagförslag om barnbidrag åt alla arbetare och tjänstemän, vilkas avlönning ej överstiger 150 kronor i månaden. Lagförslaget förutser att barnbidraget skall utgöra 4-8 kr. i månaden pr. anställd och barn och utbetalas i sådana företag där flera än tre personer ständigt äro anställda.

Utgivare:

Svenska Odlingens Vänner

REDAKTION:

A. Stahl, ansvarig red.

Rüürlä 3, Tallinn.

Tel. 470-08.

Prenumerationspris:

Inrikes	Utländet
1 år Ekr. 2:-	1 år Ekr. 5:-
1/2 " " 1:-	1/2 " " 2:50

I enlighet med lagförslaget äger förutom den anställda själv, hans hustru och barn även hans barnbarn, bröder och systrar rätt till bidrag, i fall dessa helt och hållet få sitt uppehälle av den anställda. Barnbidraget utgår med 16 cent pr dag för första barnet, 24 cent för det andra och 32 cent för det tredje och alla därpå följande.

För dem som erhålla månadslön, beräknas tillskott för 25 dagar. De som arbeta för dagspenning erhålla tillskott för högst 6 dagar i veckan. Tillskottet utbetalas en gång månatligen och upphör, när barnet fyllt 15 år.

I samband med detta tillskott stiger det av arbetsgivarna hittills utbetalade lönebeloppet med i runt tal 4% eller 3 miljoner kr.

Såsom förebild till i frågavarande lagförslag har man tagit motsvarande lagar i Belgien och Frankrike.

8.500 HUS I ASKA.

Från Tokio meddelas, att eldsvådan i staden Shizuoka redan lagt 8.500 hus i ruiner. 50.000 människor har blivit husvilla.

39.000 dödsoffer.

Jordbävningen i Turkiet har enligt nu ingångna uppgifter krävt sammanlagt 39.000 dödsoffer. Därtill kommer ännu omkr. 60.000 skadade. 50.000 hus ha fullständigt eller delvis förstörts.

Under de senaste dagarna har hela Turkiet hemsökts av en ny köldvåg, varvid temperaturen ställvis sjunkit ända till 30 grader. Ihållande snöstormar försvåra i hög grad räddnings- och röjningsarbetena i de av jordbävningen hemsökta distrikten. Till allt detta kommer ännu att de husvilla oroas av stora vargflocker.

Yngre svensk flicka

något kunnig i matlagning **erhåller plats** som hembiträde i 2 pers. hushåll i Tallinn.

Svar till Köhleri 1-6.